Vlaams Parlement

vergadering **C269**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn

van 19 juni 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het kappen van bomen in het broedseizoen
– 2106 (2017-2018) 3

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de afwezigheid van luchtkwaliteitmeetpunten in Zuid-Oost-Vlaanderen
– 2155 (2017-2018) 5

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over aanslepende beroepsprocedures tegen milieu- en stedenbouwkundige vergunningen
– 2183 (2017-2018) 8

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over waterverliezen bij drinkwatermaatschappijen
– 2191 (2017-2018)
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het verlies aan drinkwater
– 2203 (2017-2018) 11

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het initiatief van vzw Zero Plastic Rivers om plasticvervuiling in rivieren aan te pakken en de rol van waterzuiveringsinstallaties daarin
– 2198 (2017-2018) 16

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de ruimtelijke instrumenten in de strijd tegen baanwinkels
– 2220 (2017-2018) 20

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het onderzoek naar de recyclage van metalen drankverpakkingen
– 2250 (2017-2018)
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het invoeren van statiegeld
– 2261 (2017-2018) 23

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het kappen van bomen in het broedseizoen
– 2106 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, collega's, het kappen van bomen langs de weg en op andere plaatsen heeft voor beroering gezorgd en is al verscheidene keren aan bod gekomen in dit parlement. Ik heb minister Weyts ook al vragen gesteld naar aanleiding van bomen die werden gekapt aan een snelweg. Hij zei toen expliciet dat "het kappen van bomen in het broedseizoen not done is."

Mijn vraag was nog niet koud of er waren opnieuw meldingen van bomen die werden gekapt in het broedseizoen. In Alveringem zijn pas nog tientallen grote bomen gekapt midden in het broedseizoen. Ook in Oudenaarde gebeurde het onlangs.

Kappen in het broedseizoen gaat in tegen het verstoringsverbod dat is opgenomen in het Soortenbesluit. Toch zijn er altijd excuses. In Oudenaarde luidde het dat er 'per ongeluk' gekapt is in het broedseizoen wegens vertraging van de aannemer. Zo is er wel altijd een reden, vaak is de reden de vertraging van de aannemer.

Minister, het wordt tijd dat u actie onderneemt om te garanderen dat er nergens nog gekapt wordt in het broedseizoen.

Minister, wat vindt u van de vaststelling dat er nog steeds gekapt wordt op verschillende plaatsen tijdens het broedseizoen?

Welke acties zult u ondernemen tegen de opdrachtgevers en aannemers die recent nog gekapt hebben midden in het broedseizoen? Is er een proces-verbaal opgemaakt van de overtreding?

Beschouwt u het als uw taak om het verstoringsverbod uit het Soortenbesluit te doen naleven? Welke stappen bent u van plan te zetten zodat dit verstoringsverbod wordt nageleefd?

Wilt u garanderen dat er niet langer gekapt zal worden tijdens het broedseizoen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Meuleman, uiteraard kan het rooien van bomen in het broedseizoen niet. In de regelgeving wordt dat 'schoontijd' genoemd. De periode loopt standaard van 1 april tot 30 juni, maar afhankelijk van de situatie kan ze worden aangepast. Bijvoorbeeld de nachtzwaluw broedt tot half augustus en dan wordt de periode aangepast. Als er een overtreding is, moet de Natuurinspectie uiteraard optreden. Ze hebben dat ook al gedaan in een aantal gevallen. Als er geen broedende vogels zijn, kan er ook eventueel worden afgeweken. Het principe is dus dat het niet kan in het broedseizoen.

Ik stel ook vast dat bepaalde vergunningen lokaal worden afgeleverd. Dat is zo met de concrete gevallen die u aanhaalt. Ik merk dat de regelgeving van 'not done in het broedseizoen' misschien te weinig is gekend. Daarom dat ik expliciet nog eens alle vergunningverlenende overheden zal aanschrijven met de heel expliciete vermelding van de regelgeving, waaruit de regelgeving bestaat en hoe die moet worden toegepast. Uiteraard zal ook de Natuurinspectie blijvend optreden als zich zoiets voordoet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik heb het gevoel dat niet alle vragen zijn beantwoord. Er zijn een aantal heel concrete gevallen waarin we heel goed weten dat er is gekapt. Minister Weyts heeft ook toegegeven dat het niet kon, maar toch is het gebeurd. Gaat u optreden? Gaat u er een gevolg aan geven en op welke manier? Op welke manier zult u de regelgeving doen naleven? Zult u nagaan wat u kunt doen op die plaatsen waar het toch is gebeurd?

Vaak is het zo dat de vergunningen in orde zijn. In Alveringem was dat zo en werd die vergunning lokaal afgeleverd. Er waren geen extra voorwaarden in opgenomen zodat het toch mogelijk blijft. De Vlaamse Landmaatschappij zegt dat ze gecontroleerd heeft en nagegaan is of er nesten waren. Volgens hen waren er geen, maar dit wordt tegengesproken door natuurgidsen en mensen van Natuurpunt die wel een klacht hebben ingediend. Er zouden watervogels hebben gezeten in een beekje die verstoord waren, rietvogels hadden er hun nesten en er zouden wel degelijk nesten geweest zijn in de populieren. Het is een wellesnietesdiscussie. De regelgeving blijkt onvoldoende te zijn. Vaak wordt er gezegd dat er geen kwetsbare soorten zijn, maar dit wordt dan tegengesproken.

Minister, om meer duidelijkheid te creëren, denk ik dat het niet enkel voldoende is om de regelgeving toe te lichten of de vergunningverlenende overheden in herinnering te brengen wat de regelgeving precies is, maar moet er ook een stap verder worden gezet. Er moet effectief een verbod komen op het kappen tijdens broedseizoen tout court. Nu zijn er veel te veel uitzonderingen en is er veel te veel discussie. Er is altijd wel een lokale vergunning waar geen extra voorwaarden in zijn opgenomen.

Minister, ik zou willen voorstellen om verder te gaan. Overweegt u om een extra wetgevend initiatief te nemen om kappen in het broedseizoen in het algemeen te verbieden?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega Meuleman heeft natuurlijk overschot van gelijk dat het zeer storend is dat er in die fameuze schoontijd toch wordt gekapt. Mensen nemen er, terecht, aanstoot aan.

We weten dat er uitzonderingen zijn. Het zou goed zijn, zoals de collega vraagt, om die toch tot een absoluut minimum te beperken, ook liefst wat het maaien van bermen betreft, want dat is een beetje vergelijkbaar. We weten dat er ook daar soms uitzonderingen zijn en toestemming wordt gegeven.

Handhaving moet voor een deel de oplossing zijn en, wat u zelf zegt, minister, communicatie naar de gemeentebesturen en de aannemers enzovoort.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik denk dat we allemaal hetzelfde zeggen: wettelijk kan dat niet en bovendien is het 'not done'. Ik denk dat de regelgeving duidelijk is. Als we dit op een andere manier in de regelgeving inschrijven, collega Meuleman, zou het wel eens tot een averechts effect kunnen leiden. Nu kijkt men naar een specifieke situatie. Het is verboden in een bepaalde periode. Die periode kan verlengd worden als er bijvoorbeeld een nachtzwaluw zit, die broedt tot half augustus. Als we een bepaalde datum in de wetgeving zetten, zou men wel eens kunnen redeneren dat er na die datum niet meer gecontroleerd moet worden of er schade kan zijn.

Ik ben er dus van overtuigd dat de regelgeving duidelijk is. Ze moet echter ook toegepast worden. Daarom wil ik alle vergunningverlenende instanties daar nog eens heel uitdrukkelijk voor aanschrijven. Ik heb daarnet heel duidelijk gezegd dat de Natuurinspectie moet optreden wanneer ze inbreuken vaststelt. De

Natuurinspectie heeft in de door u gemelde gevallen ook actie ondernomen. De inspectie werkt autonoom en gaat ter plaatse. Ze overweegt dan op basis van de vaststellingen of ze al dan niet een proces-verbaal opmaakt. In een aantal gevallen is dat gebeurd, in een aantal andere gevallen werden de werken stilgelegd. De Natuurinspectie doet dus wel degelijk haar werk als er een overtreding van de regelgeving wordt vastgesteld.

Nogmaals, voor alle duidelijkheid: het kan niet dat er bomen gerooid worden als er broedende vogels zijn.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): We zullen dit verder opvolgen en inderdaad bekijken of het met de huidige regelgeving en met de verduidelijking zal verbeteren. Ik twijfel daaraan. Ik denk dat er wel een mouw aan te passen is, door te zeggen: dit is de schoontijd, maar er zijn nog verlengingen mogelijk voor bepaalde soorten. Dat zou een oplossing kunnen zijn: dat er een echt verbod is in een bepaalde periode en dat dat verbod verder blijft lopen bij uitzonderingen, bijvoorbeeld als er nog een nachtzwaluw zit te broeden. Dat hoeft niet met elkaar in tegenspraak te zijn. Ik denk dat dat mogelijk is. Ik vrees dat we zoiets nodig zullen hebben en dat we ook een verstrenging nodig zullen hebben. We zullen deze zaak opvolgen. We zullen ongetwijfeld signalen krijgen, want ik heb de indruk dat de mensen op het veld zeer alert zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de afwezigheid van luchtkwaliteitmeetpunten in Zuid-Oost-Vlaanderen – 2155 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, mijn vraag handelt niet alleen over Zuid-Oost-Vlaanderen maar is algemener. De spreiding van de meetpunten voor luchtkwaliteit is niet optimaal. In de hele regio Zuid-Oost-Vlaanderen bevindt zich geen enkel meetpunt om de luchtkwaliteit te meten. Ik heb dit al in 2009 aangehaald in dit parlement, maar er is er helaas nog steeds geen meetpunt.

Een stad als Aalst met 80.000 inwoners heeft er totaal geen zicht op hoe het zit met het fijn stof. Het dichtste meetpunt is Roeselare, Gent of Vilvoorde. Maar ook de rest van de regio Zuid-Oost-Vlaanderen heeft geen zicht op de luchtkwaliteit, althans niet via de meetpunten van uw administratie.

Er zijn nochtans heel wat signalen dat de kwaliteit van de lucht achteruitgaat in Oost-Vlaanderen. Dat zagen we nog in 2017 na de publicatie van de resultaten van het AIRbezen-project. Duidelijkheid over de exacte kwaliteit van de lucht in Zuid-Oost-Vlaanderen is dan ook meer dan welkom.

Minister, vindt u dat er een meetpunt moet komen voor de regio Zuid-Oost-Vlaanderen? Hoe wilt u gemeentes of regio's die geen meetpunten hebben ondersteunen in het meten van hun luchtkwaliteit? Hoe wilt u een fijnmazig meetnetwerk realiseren over heel Vlaanderen? Deze vraag hebben milieuorganisaties al herhaaldelijk gesteld.

Welke studies zijn er allemaal gebeurd naar de kwaliteit van de lucht in Zuid-Oost-Vlaanderen? Tot welke resultaten kwamen deze studies?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Meuleman, ik denk dat er twee zaken zijn die u goed in het achterhoofd moet houden om het antwoord te vatten. Ten eerste zijn er officiële meetstations, die de VMM ingepland heeft en die voldoen aan de voorschriften van Europa. Voor plaatsen waar er geen meetstations staan, worden modelleringen gebruikt om de luchtkwaliteit na te gaan. Ten tweede is er een belangrijk onderscheid tussen magnetiseerbaar stof en fijn stof. U haalt dat wat door elkaar in uw vraag.

Wat de officiële meetposten betreft, voldoen we ruimschoots aan de Europese monitorverplichtingen. Zo'n meetstation moet voldoen aan bepaalde voorwaarden. Er moet bijvoorbeeld 20 vierkante meter open ruimte zijn rond een meetstation om te vermijden dat de metingen beïnvloed worden door street canyons. Het is altijd een zoektocht naar de juiste plaats.

U verwijst naar het AIRbezen-project. Daarbij wordt, voor alle duidelijkheid, het magnetiseerbaar stof gemeten en niet het fijn stof. Fijn stof is de fractie kleiner dan 10 of 2,5 micrometer. Van magnetiseerbaar stof kent men de diameter niet. Men weet dus niet of dit grof of fijn stof is. De VMM kon geen verband vaststellen tussen dit magnetiseerbaar stof en de fijnstofconcentraties.

Wat gebeurt er op de plaatsen waar geen specifiek meetstation staat? Een meetstation dat volledig voldoet aan de Europese verplichtingen kost 100.000 euro. We kunnen dergelijke meetstations dus niet overal plaatsen. De VMM zet daarom luchtkwaliteitsmodellen in op basis waarvan de luchtkwaliteit weergegeven wordt. Er zijn modellen op straatniveau, die te vinden zijn op de website. De VMM heeft ook meegedaan aan het Curieuzeneuzenproject, net om die modellen te verfijnen.

De goedkopere technieken die op de markt zijn, voldoen niet aan de Europese regelgeving. Het is wel zo dat de VMM een aantal mobiele meetposten heeft die waar nodig ingezet kunnen worden. Uiteraard volgt de VMM de trend op van de nieuwste toestellen die op de markt komen. Als er goede, betrouwbare toestellen zijn, zal ze die uiteraard bekijken.

In het kader van het Europese ATMOSYS-project voerde de VMM metingen uit in de regio van Affligem. Dit rapport geeft een beeld van hoe de concentraties van fijn stof, zwarte koolstof, stikstofdioxide, ammoniak en vluchtige organische componenten variëren in functie van de afstand tot een snelweg. Aalst heeft trouwens meegedaan aan een dergelijk project en daar hebben ze de laatste meeting ook doorgevoerd, alsook in vijf middelgrote steden. Je ziet dat er af en toe, sporadisch uiteraard, metingen gebeuren om te zorgen dat die modellen zeker goed werken. Het is dus niet zo dat we alleen de officiële meetposten hebben, we hebben een fijnmazige kaart waarop je heel goed kunt zien wat de luchtkwaliteit is. Die is voor iedereen consulteerbaar op de website van de VMM.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, nog niet zolang geleden heeft Greenpeace u in gebreke gesteld in verband met de aanpak van de luchtvervuiling. Een van de zaken die zij schrijven, is dat die meetpunten voor stikstofdioxide in Vlaanderen net niet in lijn zijn met de criteria van de Europese richtlijn, dat er modellen zijn die door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) worden gebruikt die betrouwbaarder zijn, maar die worden dan niet gebruikt in de rapportering aan Europa. Zij vragen in die ingebrekestelling en dagvaarding dan ook documentatie over de procedures die worden gebruikt bij het bepalen van de locaties voor de meetstations, over het ontwerp van meetnetwerk en over de locatiekeuze. Een oproep is dat u bij hoogdringendheid werk maakt van de uitbreiding van het stikstofdioxidemeetnetwerk wel in lijn met de Europese richtlijn.

Minister, hebt u daar al op geantwoord? Bent u daar al op ingegaan? Daar wordt duidelijk gesteld dat wat wij doen niet echt in lijn is met de richtlijnen waar u naar verwijst en dat het meetnetwerk onvoldoende zou zijn. Wat was uw antwoord op de ingebrekestelling van Greenpeace? Geeft dat ook niet aan dat er wel een probleem is en dat de manier waarop we nu meten en waarop het meetnetwerk is vastgesteld, niet zou voldoen?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, het 'eigen volk eerst'-pleidooi van collega Meuleman verbaast mij een beetje. Zuid-Oost-Vlaanderen, ja collega, dat is interessant, maar de Kempen, Vlaams-Brabant, Limburg en bepaalde zones in West-Vlaanderen worden ook niet bemeten, toch niet voor een aantal polluenten. Ik denk dat we niet alles overal kunnen meten, zoals de minister zei, en dat we als we naar de buurlanden en naar Europa kijken, wij wat de luchtkwaliteit en de waterkwaliteit betreft, vrij veel, om niet te zeggen zeer veel meten. Het is niet omdat men niet overal meet, dat men geen gegevens heeft. Er zijn extrapolaties en modellen. Ik zou hier toch niet te hard panikeren. In vergelijking met anderen, doen wij niet onder.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het klopt inderdaad niet dat wij niet goed of te weinig zouden meten. Ik zie integendeel dat de VMM op Europees niveau en op heel wat internationale fora moet gaan spreken over de manier waarop wij net hier in Vlaanderen opvolgen. Dat is op zich een duidelijke indicatie dat daar op een heel nauwkeurige manier mee omgegaan wordt.

Op de ingebrekestelling van Greenpeace hebben wij heel uitvoerig geantwoord en wij hebben er alle verantwoording voor gegeven. Wij zijn ondertussen, net als vele andere Europese lidstaten trouwens, gedagvaard voor de rechtbank. We zullen ons daar ook verdedigen. Ik denk dat hier in het parlement een gouden regel bestaat dat wanneer dergelijke zaken voor rechtbanken komen, wij in het parlement inhoudelijk niet zullen spreken over die rechtszaken en hoe we ons verdedigen. Dat is de beste manier om ervoor te zorgen dat dergelijke zaken op een correcte manier verlopen voor de rechtbank.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk dat wat Greenpeace schrijft zeer duidelijk is. Zij denken dat er toch wel een probleem is met ons meetnetwerk. We zullen inderdaad zien of er een veroordeling volgt en of zij in het gelijk gesteld worden of niet. Maar los daarvan en los van het feit of we voldoen aan de Europese richtlijn of niet, is er ook een maatschappelijke vraag naar correcte cijfers van heel veel inwoners die bezorgd zijn over de luchtkwaliteit. Zij willen via officiële meetpunten en niet altijd via extrapolatie op die plaatsen waar nog hiaten zijn, weten hoe het gesteld is met de luchtkwaliteit. Er zijn dus twee zeer duidelijke vragen. Er is de juridische vraag en of we wel voldoen. Is het zeer duidelijk hoe dat meetnetwerk bepaald wordt?

Greenpeace schrijft ook dat om de vijf jaar updates en herzieningen moeten gebeuren, dat er duidelijkheid moet zijn over de selectiecriteria van de meetlocaties en dergelijke meer, wat allemaal niet het geval is. Door het feit dat daar bij ons voor toch een vrij grote oppervlakte al zo lang geen meetpunt is, lijkt mij dat inderdaad wel logisch. Maar zoals ik zei, is er ook maatschappelijk een zeer duidelijke vraag. Mocht ik u zijn, dan zou ik toch eens willen nagaan en verder willen onderzoeken om aan die vraag proberen te voldoen, want dat is een vraag die toch al wel zeer lang leeft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over aanslepende beroepsprocedures tegen milieu- en stedenbouwkundige vergunningen – 2183 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, hier zit een parlementslid dat het toch wel zeer nauw neemt met de rechtszekerheid. Als iemand een vergunning aanvraagt en als daar beroep tegen aangetekend wordt, moet er beslist worden binnen een redelijke termijn, wat de beslissing van dat beroep ook wordt.

En Vlaanderen – wij zien onszelf toch als een zeer sterk ontwikkelde regio in de wereld – zou er in 2018 toch in moeten slagen om binnen redelijke termijnen over beroepen te oordelen. We hebben nu het verhaal van omgevingsvergunningen dat zowel het milieu- als het stedenbouwkundige aspect samenneemt, maar we zitten natuurlijk ook nog met oude beestjes op het niveau van milieu en van ruimtelijke ordening. Het gaat over oude demonen, over beroepen die destijds nog werden ingesteld. En ze zijn zeer oud. Wat het milieuaspect betreft, heeft collega Jelle Engelbosch uit Limburg een schriftelijke vraag gesteld, en daaruit bleek dat er bij de minister dertig beroepsprocedures tegen milieuvergunningsdossiers liggen die nog moeten worden beslecht. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Op het vlak van ruimtelijke ordening is het nog erger, daar zijn er nog een dertigtal openstaande procedures, hoewel de beroepsmogelijkheid bij de minister tegen beslissingen van een deputatie al jaren geleden is afgeschaft. De beslissing van de deputatie in sommige van die dossiers dateert van meer dan vijftien jaar geleden. Het gaat dus over mensen die beroep aantekenen tegen een beslissing van de deputatie over een vroegere bouwvergunning. Dat wordt behandeld bij de minister, maar dat duurt al meer dan vijftien jaar. Dat is pure Kafka.

Minister, ik wil hier uiteraard geen schuldige aanwijzen, maar wel deze zeer perverse situatie aankaarten. Minister Muyters heeft tijdens de vorige legislatuur aan de administratie gevraagd om die dossiers door te lichten. Als we zien dat daar beestjes van vijftien jaar geleden tussen zitten, dan is dat ronduit problematisch. Het gaat eigenlijk over dossiers die bij toenmalig minister Van Mechelen zijn aangetekend. Minister Van Mechelen moest die beroepen dus behandelen, maar die zitten nu bij u, minister. Ik begin te begrijpen waarom u net iets te laat in de commissie komt, namelijk omdat er nog veel dossiers te behandelen zijn.

Mensen verkeren jarenlang in onwetendheid en onzekerheid, en daarom wil ik dat hier vandaag op onze parlementaire agenda plaatsen.

Minister, hoe komt het dat u over die oude beroepen nog geen beslissing hebt genomen? En het gaat dan niet enkel over u, maar over een aantal ministers.

Zult u uw administratie vragen al deze dossiers een voor een nogmaals te screenen zodat we op zeer korte termijn een beslissing kunnen nemen en mensen niet in onwetendheid laten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Ronse, u hebt hier bijna alle politieke kleuren opgenoemd die met die achterstand hebben geworsteld, een aantal niet, maar ik zal daar niet verder op ingaan.

Als antwoord op de vraag van de heer Engelbosch werd een lijst met lopende beroepen bezorgd. Ondertussen zijn er al een aantal dossiers hiervan afgehandeld. De redenen waarom deze beroepen nog lopen, zijn heel divers. Het gaat vaak over ministeriële beslissingen die na een vernietiging door de Raad van State heroverwogen moeten worden. Heroverwegingen van milieuvergunningsaanvragen die voor de inwerkingtreding van de omgevingsvergunning zijn ingediend, worden nog volgens de oude VLAREM-procedure behandeld. Wat stedenbouwkundige vergunningen betreft, loopt de beroepsprocedure conform het decreet van 18 mei 1998 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Daarnaast zijn er enkele complexe beroepsdossiers die nog bijkomend onderzoek vragen.

Ik heb mijn diensten de opdracht gegeven om alle beroepsdossiers op te volgen en die zo snel mogelijk af te werken. Want in tegenstelling tot wat u laat uitschijnen, mijnheer Ronse, liggen die niet in een of ander hoekje te vergelen. Ze zijn nog niet tot op mijn bureau geraakt.

Het overzicht is beschikbaar en is bezorgd als bijlage bij de schriftelijke vraag. Het is een terechte vraag dat dit zo snel mogelijk moet worden opgelost.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): In het overzicht van de schriftelijke vraag ging het over milieudossiers en niet over stedenbouwkundige dossiers. Het zou wel interessant zijn om het overzicht te krijgen van alle stedenbouwkundige dossiers volgens oude spelregels, met vermelding hoe oud ze zijn en wat hun status is.

Minister, ik wil absoluut niet de indruk geven dat u daarvoor aansprakelijk bent. Ik ben gewoon een bezorgd parlementslid dat vindt dat mensen die met dossiers en beroepsprocedures zitten die in sommige gevallen al vijftien jaar aanslepen, een antwoord verdienen. Wat mij het meest van alles zorgen baart, is dat van die dossiers nog een pak dossiers niet eens op uw bureau is beland. Misschien zit er dus wel een probleem bij de administratie en de manier waarop de dossiers daar worden behandeld. Wie weet zit er ook wat laaghangend fruit tussen die dossiers, bijvoorbeeld dossiers die op vandaag zonder voorwerp zijn geworden omdat de eigenaar, de ontwikkelaar of de spelers er niet meer zijn. Dat zijn toch allemaal zaken die op korte termijn moeten worden bekeken en die in een zichzelf respecterende en ontwikkelde regio als Vlaanderen zouden moeten kunnen worden aangepakt.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Ik vind de vraag van de heer Ronse bijzonder terecht. Misschien kunnen we inderdaad – en dat komt ook tegemoet aan de hiaat die hij in zijn vraagstelling heeft gelaten – de twee vorige ministers van Ruimtelijke Ordening uitnodigen om na te gaan waarom sommige dossiers al dan niet tussen de vloerpanelen van het kabinet zijn verdwaald.

Los van het gooien van stenen en verwijten – ik denk dat we dat beter niet doen – is het deze keer de schuld van iedereen, maar jammer genoeg is het wel een probleem. Ik wil de vraag een beetje opentrekken, want als we toch over de termijnen van beroepsprocedures en behandelingsprocedures willen praten, dan moeten we ook eens naar een aantal nieuwe beestjes, zoals de heer Ronse ze noemt, kijken. Ik ben in afwachting, maar u bent nog ruim binnen de termijn, minister, van het antwoord op een schriftelijke vraag die ik heb gesteld naar aanleiding van de vaststelling dat ook bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen nogal wat dossiers blijven liggen, tot frustratie van de Orde van Architecten en van indieners van beroepsprocedures. Dossiers blijven een jaar, twee jaar of langer liggen, in een aantal gevallen zelfs ondanks en flagrant in strijd met een

ordetermijn die men heeft ingesteld voor uitmaken van uitspraken. Ik ben dan ook vragende partij om het geheel van de naleving van de termijnen en het uitrekken van de termijnen van beroepsprocedures in milieu en ruimtelijke ordening op de agenda te plaatsen. Ik heb immers het gevoel dat daar niet alleen oude maar ook wel een aantal recente problemen bestaan.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Nieuwe problemen inzake beslissingen over omgevingsvergunningen zijn er momenteel niet omdat er een heel strikte termijn is afgesproken. Het gaat vooral over een aantal oudere dossiers die hangende zijn. Maar ik heb, zoals ik net heb gezegd, opdracht gegeven om die zo snel mogelijk op te lossen.

Wat de Raad voor Vergunningsbetwistingen betreft, zijn er al hoorzittingen georganiseerd. De bevoegde minister, minister-president Bourgeois, heeft ook al heel wat inspanningen gedaan om in die raad in een aantal extra mensen te voorzien om die achterstand in te halen en ervoor te zorgen dat er sneller wordt beslist.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het klopt op het niveau van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. De minister-president maar ook wij in het parlement hebben de hele procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen aangepast. De jaarverslagen van de raad komen helaas niet meer in deze commissie maar in de commissie Algemeen Beleid. We hebben dat gevolgd en vastgesteld dat men daar heel bezorgd is over het digitale verhaal. Het zal ook uitkijken zijn naar de resultaten daarvan.

Ik deel de bezorgdheid van de heer Tobback over de nieuwe beestjes en zelfs over de werking van de Raad voor Vergunningsbetwistingen waarvoor we nochtans zelf het decreet hebben geschreven en goedgekeurd. We moeten dit zeer bedachtzaam opvolgen. Geen enkel parlementslid hier, van om het even welke politieke kleur, wil dat mensen vijf of tien jaar in onzekerheid leven over hun vergunning of een project dat in hun buurt komt. We kunnen dat niet maken, de basis van elke goed functionerende democratie is een goed functionerende rechtspraak.

Ik deel dus de idee van de heer Tobback om in deze commissie de administratie uit te nodigen en hun te vragen om te komen spreken over zowel de oude als de nieuwe beestjes. Op die manier kan de commissie daar een zicht op krijgen.

Ik wacht met veel interesse het overzicht af van de minister over de stedenbouwkundige beroepsdossiers die nu nog moeten worden behandeld.

Ik hoop dat we tegen het eind van deze legislatuur deze dossiers kunnen afhandelen zodat iedereen opnieuw weet waar hij of zij staat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over waterverliezen bij drinkwatermaatschappijen
– 2191 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het verlies aan drinkwater
– 2203 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Vorig hebben we in deze commissie een debat gevoerd en een rapport van AquaFlanders besproken op basis van een vraag om uitleg waaruit bleek dat er dagelijks gemiddeld 180 miljoen liter drinkwater verloren gaat in Vlaanderen. Dat waren cijfers uit 2014. Uit die cijfers bleek ook dat van die 180 miljoen liter drinkwater 3 procent wordt gebruikt voor andere doeleinden dan pure lekken. Dat betekent dat 97 procent van dat verlies gewoon verdwijnt door lekken in de waterleiding, zijnde een slechte infrastructuur.

Intussen zijn de cijfers van vorig jaar bekend, dus cijfers van drie jaar later, en dat is een goed vergelijkingspunt om na te gaan of de actieplannen die de watermaatschappijen hebben moeten opstellen, ook hebben gerendeerd.

We zijn het er allemaal over eens dat water een duurzaam product is en dat we alles moeten doen om daar spaarzaam mee om te gaan, zeker omdat Vlaanderen een regio is waar waterschaarste dreigt. We hebben allemaal die taak, zowel het beleid als het management van de watermaatschappij.

Ik heb de cijfers van 2017 driemaal moeten lezen om zeker te zijn dat ze kloppen, want ze zijn hallucinant. Terwijl er in 2014 nog een dagelijks verlies van 180 miljoen liter was, wat al immens veel is, blijkt het drie jaar later om een verlies van 309 miljoen liter water per dag te gaan. Dat zijn ongeveer 156 olympische zwembaden die dagelijks gewoon verdwijnen in de ondergrond en niet in rekening worden gebracht.

Ik denk dat we de percentages van 2014 kunnen doortrekken en gerust kunnen zeggen dat 90 tot 95 procent gewoon wegsijpelt. De andere liters zijn toe te wijzen aan het blussen van brand en het zuiver maken van leidingen.

Dat is een hallucinante stijging ondanks het feit dat er na het rapport van AquaFlanders toch een aantal actiepunten waren afgesproken. Wanneer in drie jaar tijd het verlies aan water bijna verdubbelt, dan kunnen we toch wel spreken van een actief probleem.

Wat positief is, is dat de waterverliezen grondig in kaart worden gebracht. De monitoring daarvan is van cruciaal belang, maar wat ben je met monitoring wanneer de actieplannen niet het resultaat hebben dat vooropgesteld werd?

Er zijn vandaag verschillende technieken die watermaatschappijen gebruiken om die waterverliezen te beheersen. Er wordt ook altijd vergeleken op internationaal niveau, en dan is de conclusie telkens dat Vlaanderen het nog niet zo slecht doet. Ik heb ongelofelijk veel moeite met die vergelijkingspunten, want wanneer men in een regio woont waar waterschaarste dreigt, dan moet men toch alles op alles zetten om waterverlies tegen te gaan. En dan gaan alle vergelijkingen met andere Europese landen gewoon niet op.

Minister, die redenering wordt nog versterkt in uw beleid betreffende het droogteplan dat u onlangs hebt gecommuniceerd. In een periode van droogte verbieden we mensen om hun akkers te besproeien en om hun zwembadje in de tuin te vullen met water terwijl er op diezelfde dag meer dan 300 miljoen liter water gewoon wegsijpelt. Dat zijn zaken die we niet uitgelegd krijgen aan mensen en die we niet mogen tolereren.

Minister, hoe kan het dat het aantal liter water dat niet in rekening werd gebracht, zo exponentieel is gestegen, hoewel er toch aan monitoring werd gedaan en er actieplannen zijn opgesteld? Welke stappen gaat u als bevoegde minister ondernemen om het aantal verloren liters water terug te dringen?

Ondertussen hebben we een herinnering gekregen over die actieplannen. Ze zijn dus wel degelijk actief. Maar ja, wat ben je met die actieplannen, als blijkt dat het resultaat van waterverlies zo exponentieel stijgt? Gaat u bepaalde acties ondernemen om dat hoge waterverlies effectief te verminderen?

Sp.a heeft gevraagd om in deze commissie hoorzittingen te organiseren – u als minister hebt dat zelfs gesteund en gesuggereerd – om deze problematiek te bespreken. De meerderheid heeft beslist om die hoorzittingen niet te organiseren, maar om een soort schriftelijke analyse aan de watermaatschappijen te vragen. Is dat ondertussen opgeleverd? Kan dat worden bezorgd aan de commissie? Als dat nog niet is opgeleverd, voor wanneer zal dat dan zijn?

Hoe rijmt u uw droogteplan, waarbij u de Vlamingen sancties wilt opleggen als ze water verbruiken in droge periodes, met het feit dat er dagelijks meer dan 300 miljoen liter water verloren gaat?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Mijn vraag gaat over dezelfde studie, waarin stond dat er 309 miljoen liter drinkwater verdwijnt. Dat zijn Belgische liters, het zijn Belgische cijfers. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft die cijfers geëxtrapoleerd naar Vlaanderen. Daar is een status quo merkbaar. Dat wil zeggen dat we in vergelijking met de vorige keer er niet op achteruit zijn gegaan, wat toch al een goede zaak is.

Opmerkelijk is wel dat er een aantal grote regionale verschillen zijn bij de verschillende watermaatschappijen. Er is bijvoorbeeld 10,3 procent waterverlies bij Pidpa, tot meer dan 20 procent bij De Watergroep, Farys en de Intercommunale voor Waterbedeling in Vlaams-Brabant (IWVB). Die laatste bestaat vandaag wel niet meer, want is opgegaan in Farys en De Watergroep.

Volgens de Internationale Associatie van Waterbedrijven is verder inzetten op de vermindering van waterverliezen, op een bepaald punt, niet meer economisch rendabel. Volgens de organisatie is dat voor de Vlaamse drinkwaterproducenten het geval. Ik begrijp dat de kost om al die waterverliezen op te lossen in het netwerk, veel investeringen vraagt. Ik hoorde in het parlement altijd klagen over de prijs van water, waarin ook de distributiekost is vervat. Men zegt dat het goedkoper en minder moet, en daar valt wat voor te zeggen. Wat doen we met die waterverliezen en welke investeringen kunnen we daar tegenover zetten zonder dat die waterfactuur slecht uitvalt voor de consument?

Volgens de VMM is er de afspraak tussen de Vlaamse overheid en de watermaatschappijen dat deze laatste actieplannen maken en uitvoeren, om het aandeel niet in rekening te brengen drinkwater te verkleinen. Dat zou inderdaad een goede zaak zijn.

Minister, hoe staat het intussen met de genoemde actieplannen om lekken terug te dringen? Klopt het dat vermindering van waterverliezen niet rendabel zou zijn

voor de Vlaamse drinkwaterproducenten? Is eventueel ook de ecologische impact mee berekend in de regio's waar de kraan letterlijk en figuurlijk wordt dichtgedraaid bij extreme droogte, waar wordt gerantsoeneerd op drinkwater, waar men alternatieven moet zoeken om tuinen en landbouwbedrijven van water te voorzien?

De termijnen van de vervangingsinvesteringen verschillen naargelang van de watermaatschappijen. Het valt op te merken dat de verliezen kleiner zijn bij drinkwatermaatschappijen die hun leidingen afschrijven op 50 jaar ten opzichte van diegenen die een periode van 75 jaar hanteren. Minister, bent u van oordeel dat de termijn van afschrijven inderdaad bepalend is voor het aandeel weglekkend drinkwater? Zo ja, acht u het nuttig om dit te stroomlijnen over heel Vlaanderen, met het oog op een minimaal waterverlies?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, het klopt dat er nog geen cijfers zijn voor 2017. Er wordt telkens aan de Vlaamse Milieumaatschappij gerapporteerd, en dat gebeurt in de Waterbalans en de Watermeter. De cijfers waarnaar hier wordt verwezen, zijn Belgische cijfers, van statistieken uit België. Er is inderdaad een extrapolatie naar Vlaanderen, wat niet wijst op een hoger verlies. De officiële cijfers zijn er dus nog niet.

Dit wordt wel al aangepakt. Het staat ook heel expliciet in de droogteplannen. Daar zitten verschillende acties in om die lekverliezen tegen te gaan. Daarnaast heeft elke drinkwatermaatschappij ook een actieplan opgemaakt om het niet in rekening gebrachte water, zoals dat officieel heet, aan te pakken en te optimaliseren.

Er zijn indicatoren zoals de Infrastructure Leakage Index (ILI) en het verlies per aftakking per dag, en daar zitten allerlei verbeteracties in. Het gaat over kwantitatieve, maar ook kwalitatieve doelstellingen. Op een bepaald moment heb ik een vraag gekregen, maar deze commissie heeft in alle wijsheid geoordeeld om geen hoorzitting te houden. Ik heb dan alle schriftelijke informatie die was opgevraagd op 29 maart bezorgd. Daarin zitten ook al die acties. Dat is dus nu ter beschikking van de commissie.

In het droogteplan zitten heel wat acties om lekverliezen terug te dringen. Het zijn continue plannen, die telkens worden verbeterd bij nieuwe inzichten.

Collega Nevens, over de economische rendabiliteit van maatregelen tegen waterverliezen heb ik al uitvoerig geantwoord op een vraag van collega Beenders. Ik wil gerust herhalen dat een van de instrumenten die via de procesbenchmark verder werd uitgewerkt, de Infrastructure Leakage Index (ILI) is. In 1999 ontwikkelde de International Water Association (IWA) deze indicator. Meer specifiek was het een werkgroep van IWA die zich focust op het in kaart brengen en voorkomen van waterverliezen, die de ILI uitwerkte.

Met deze indicator krijgen we inzicht in de verhouding tussen de werkelijke jaarlijkse verliezen en de onvermijdelijke jaarlijkse verliezen. Dat wordt geobjectiveerd door rekening te houden met de karakteristieken van het net, zoals de lengte van de leidingen en de druk aan de huisaansluitingen.

Met de ILI krijgen we met andere woorden een veel genuanceerder, correcter beeld van de werkelijke waterverliezen. Ook kunnen we aan de hand van deze indicator de prestaties vergelijken met andere drinkwatermaatschappijen in andere gewesten en landen. Als ik kijk naar de ILI-prestaties van onze Vlaamse drinkwatermaatschappijen, dan moet ik vaststellen dat ze goed scoren op de ILI-test. Dat blijkt uit internationale literatuur. De Vlaamse watermaatschappijen

hadden in 2015 een score tussen 0,56 en 2,14. Internationaal wordt een ILI-score lager dan 2 als goed geëvalueerd voor hoge-inkomenslanden.

Natuurlijk deel ik ook uw bezorgdheid over het absolute bedrag, maar we mogen ook het kosten-batenaspect niet uit het oog verliezen. De internationale literatuur quoteert een ILI-score lager dan 2 als goed, maar stelt dat bij een dergelijke score het mogelijk niet verantwoord is om actie te ondernemen. Er is een kosten-batenanalyse nodig om na te gaan of verdere acties gerechtvaardigd en wenselijk zijn.

In de baten van een dergelijke analyse zit uiteraard onder andere ook het duurzamer omgaan met de waterbronnen. We moeten er alles aan doen om zo veel mogelijk lekverliezen te vermijden, maar uiteraard kan de ILI-index ons in een aantal gevallen wijzer maken.

De variatie in afschrijvingstermijnen tussen de verschillende watermaatschappijen is te wijten aan een verschillende boekhoudkundige verwerking van de investeringen. Er zit bijvoorbeeld een verschil op de financieringstermijn, maar ook op de levensduur. Er is daardoor niet noodzakelijk een verband tussen de afschrijvingstermijnen en de conditie van de leidingen.

Dit is zeker iets dat wordt aangepakt en waarin verder wordt geïnvesteerd. Alle informatie is ter beschikking van de commissie.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Wanneer het over deze problematiek gaat, wordt het al heel snel een economisch verhaal: kosten-baten – ik begrijp dat zelfs – maar er is natuurlijk ook een ecologische realiteit. Ik vind dat u als minister die ecologische realiteit harder en sterker op de agenda moet zetten.

Ik vind het niet normaal dat de watermaatschappijen akkoord gaan dat er 25 procent van hun opgepompt water verloren mag gaan. 25 procent, dat is immens veel. Dit matcht niet met de situatie waarin we in Vlaanderen zitten, waarin we iedereen oproepen om duurzaam om te springen met water, waarin we vragen aan mensen om hun zwembadje niet te vullen als het 30 graden is. Het klopt niet. Ik vind dat uw houding in dit verhaal strenger moet zijn. U mag zich niet alleen maar verschuilen achter die ILI-index en achter de kosten-batenanalyse. U moet voluit gaan voor een maximaal rendement. Ik weet ook dat een nulverlies niet kan. Ik ben daar ook realistisch in, maar met de cijfers die hier nu op tafel liggen, wetende in welke realiteit we zitten, kunnen we gewoon niet akkoord gaan.

Minister, u hebt vorig jaar ook een oproep gedaan dat de watermaatschappijen extra inspanningen zouden doen om hun waterverliezen te beperken. Ik zou dat toch hoger op de agenda durven te zetten. Ik zou er toch voor pleiten dat we de beste leerling van de klas zijn en dat wij niet zomaar tevreden zijn omdat we internationaal goed scoren.

We dreigen in de toekomst problemen te hebben met watertekorten. We moeten er dus gewoon alles aan doen om investeringen op het vlak van infrastructuur te versnellen. Ik deel de analyse van collega Nevens: we zien heel duidelijk dat de maatschappijen die hun afschrijvingen op 50 jaar doen veel beter scoren dan die het op 75 jaar doen. Ofwel benoemen we het probleem ofwel benoemen we het niet. Daar zit een heel groot probleem. Ik denk dat u actie moet ondernemen.

U probeert de boemerang terug te sturen met ‘we mogen de factuur toch niet verhogen’. Ik vind dat dat debat niet vermengd mag worden. Als we het hebben

over de waterfactuur, gaat het over de samenstelling van die waterfactuur, niet over wat die watermaatschappijen met de inkomsten doen. Ik heb een probleem met de samenstelling van de waterfactuur. Ik vind dat u maximaal moet inzetten op prioriteiten en ik zie dat dat vandaag gewoon niet gebeurt.

Ik hoop dus toch dat u dit probleem hoger op de agenda bij de watermaatschappijen zet en dat ook lokale besturen de ernst hiervan inzien en rioleringswerken versnellen om de waterverliezen echt te beperken.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Ik ben het niet volledig eens met collega Beenders omdat het een gedeelde verantwoordelijkheid is. De watermaatschappijen zijn de lokale besturen en dat zijn wij allemaal. Het zijn de schepenen en de burgemeester van elke gemeente die participeert in een watermaatschappij. Zij moeten het op de agenda zetten en er ook de nodige aandacht aan besteden, maar ook investeren in het netwerk dat zeker 75 jaar oud is. Het gaat soms nog over gietijzeren of vezelcementbuizen die sowieso aan vervanging toe zijn.

Ik ben ook blij dat u er de nodige aandacht voor vraagt in het droogteplan, want al wat we weggooien, is verloren. Het klopt niet volledig, want men zou kunnen redeneren dat het drinkwater opnieuw in de bodem sijpelt en de grondwatertafel aanvult. Ik heb daar toch wat voorbehoud bij. Het zou kloppen als al het drinkwater gewoon wordt opgepompt vanuit de drinkwatertafel en zo op het distributienetwerk wordt geplaatst. Vandaag, en zeker in gebieden waar er schaarste is, wordt er veel oppervlaktewater gebruikt om drinkbaar water te maken. Die processen zijn complexer en duurder. De installaties om oppervlaktewater om te zetten naar drinkwater zijn duurder. Daar gooien we letterlijk en figuurlijk wel geld weg, want het klopt dat het drinkwater achteraf opnieuw de grondwatertafel zal aanvullen, maar het duurt wel een aantal jaren. Het proces en de kost die eraan verbonden is, is groter dan bijvoorbeeld via de ILI-index of dan in andere landen waar men gewoon een put graaft, er een darm insteekt en er een pompje op zet zodat er drinkbaar water uit de kraan komt.

Ik ben het dus niet helemaal eens met die vergelijking. Ik denk dat wij atypisch zijn, of toch in sommige gebieden atypisch zijn, in de manier waarop wij van oppervlaktewater drinkwater maken. Er is een kost aan verbonden die wij als consument wel betalen. Laat ons eerlijk zijn: de watermaatschappijen zijn geen liefdadigheidsinstelling en ze moeten zorgen dat de rekening klopt. De consument betaalt wel een stuk van wat er nodig is om drinkwater te maken, ook de verliezen. Het zou nuttig zijn om eens na te gaan wat die verliezen aan de eindgebruiker kosten. Er is ook water voor de brandweer bij, spoelwater voor het einde van de leidingen enzovoort. We zouden er misschien iets dieper op moeten kunnen ingaan om na te gaan welke de kosten zijn voor de eindgebruikers en die beter investeren via de lokale besturen in nieuwe, degelijke netwerken voor drinkwater.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Beenders, ik heb de indruk dat u niet hebt geluisterd. Ik heb de indruk dat u uw repliek al had voorbereid. Het zat in uw hoofd wat ik zou antwoorden en dan hebt u maar uw reactie naar voren gebracht. Ik heb heel uitdrukkelijk gezegd dat er iets aan moest worden gedaan, dat het aan de drinkwatermaatschappijen is gevraagd en dat het een van de heel concrete uitgewerkte acties in het droogteplan is. U hebt het niet gehoord of u wilt het niet horen. U zegt: 'U veegt het onder de mat. U verbiedt mensen om zwembadjes te vullen en de drinkwatermaatschappijen kunnen die lekken maar rustig laten betijen.' Dat heb ik niet gezegd. Het is uw interpretatie. Waarschijnlijk hebt u al een persbericht klaar, maar ik heb dat dus helemaal niet gezegd.

Collega Nevens, ik ben het met u eens dat we misschien eens verder moeten onderzoeken wat de kostencomponent is van de verliezen. Ik zal eens nagaan met onze diensten en met de drinkwaterregulator of het mogelijk is of we die analyse verder kunnen maken.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Ik blijf erbij dat u nogal afwezig blijft in de communicatie wanneer het over de waterverliezen gaat. U kunt het hier wel zeggen, maar ik hoor het u vooral niet zeggen aan de buitenwereld. Ik hoor vooral oproepen dat de gezinnen geen water mogen gebruiken als er droogteperiodes zijn, maar ik hoor u vooral niet zeggen over hoe u deze problematiek van de waterverliezen gaat aanpakken.

In de studie van Aquafin staat duidelijk dat we 3 procent van het niet in rekening gebracht water kunnen toewijzen aan bluswater en het schoonmaken van leidingen, 97 procent zijn gewoon verliezen. Dat zijn de cijfers die vandaag op tafel liggen. We hebben vorig jaar al gevraagd om hier een hoorzitting te organiseren om de problematiek in kaart te brengen en om de rekening te kunnen maken. Er is toen niet op ingegaan. De commissie vond het niet relevant. Nu blijkt dat er opnieuw terechte vragen worden gesteld door onder andere collega Nevens. Het betekent voor mij alleen dat we cruciale tijd aan het verliezen zijn.

Minister, maak u geen zorgen. Er is geen persbericht klaar, maar ik hoop dat u nog daadkrachtiger zult reageren op deze feiten. Telkens als er communicatie komt over deze problematiek, hoor ik u niet. Ik hoor u hier nu wel in de commissie – en dat is ook goed want hier moet het werk gebeuren – maar ik zou het ook appreciëren mocht u van deze problematiek tegenover de buitenwereld een prioriteit maken.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Gelukkig is mijn persbericht wel klaar en ik zal daarin toejuichen dat de minister mijn suggestie aanneemt om de kosten voor de consument in kaart te brengen. Ik stuur het nu door.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het initiatief van vzw Zero Plastic Rivers om plasticvervuiling in rivieren aan te pakken en de rol van waterzuiveringsinstallaties daarin
– 2198 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, Dirk Pauwels van vzw Zero Plastic Rivers wil op een wetenschappelijk onderbouwde manier de plasticvervuiling in onze rivieren op een gestructureerde manier aanpakken: meten, opruimen en sensibiliseren.

– Bart Nevens treedt als voorzitter op.

De Universiteit Antwerpen ondersteunt dit project en onderzoekt nu hoeveel plastic door de Schelde naar de zee stroomt, welke soorten plastic dit zijn, op welke dieptes het plastic wordt meegevoerd en waar het plastic eventueel blijft hangen. Hiervoor worden op geregelde tijdstippen netten en fuiken in de Schelde uitgezet.

Als er een manier is waarop Vlaanderen een steentje kan bijdragen aan de strijd tegen plasticvervuiling, is het door middel van onze waterzuiveringsinstallaties. Door de rioleringen stroomt het afvalwater naar de waterzuiveringsstations. Met dat water komt veel afval van de straat mee. Als de stukken plastic groter dan 3 millimeter zijn, worden ze door de roosters tegengehouden. Onze meer dan 300 Vlaamse waterzuiveringsinstallaties zijn echter niet ontworpen om microplastics te verwijderen. Dit staat in tegenstelling tot heel wat andere landen, waaronder ook buurlanden, waar dit wel het geval is.

Door het afvalwater of onze waterlopen dringen microplastics binnen in ons zeewater en op die manier ook in onze voedselketen. De waterzuiveringsinstallaties moeten ons water zuiveren, maar uit een onderzoek van de Universiteit Gent dat al verschillende keren in de media is verschenen, blijkt dat de verwijderingsefficiëntie gemiddeld slechts een schamele 47 procent bedraagt. Wat de verwijdering van microplastics uit afvalwater betreft, is in Nederland een efficiëntie van 90 procent waargenomen, en ook landen als Duitsland gaan ons ruim voor.

Ik ondersteun alle initiatieven om microplastics tegen te houden. We weten dat onze waterzuiveringsinstallaties heel belangrijk kunnen zijn om microplastics tegen te houden. De grote stukken plastic worden al tegengehouden. Wat we echter nog niet kennen, zijn de gevolgen voor onze gezondheid, voor het leefmilieu en voor de vissen in het water.

Minister, ik zou u hierover een aantal pertinente vragen willen stellen. Enkele jaren geleden hebben we, over alle partijgrenzen heen, in het Vlaams Parlement een voorstel van resolutie ingediend waarin een van de belangrijkste aandachtspunten erin bestond de waterzuiveringsinstallaties aan te pakken, studies uit te voeren en dit eens te bekijken. Hoever staat u hiermee? Welke rol zult u spelen of kan de Vlaamse overheid spelen in het project van de vzw Zero Plastic Rivers? Hoe verhoudt dit project zich tot de optimalisatie van de efficiëntie van onze waterzuiveringsinstallaties, die zeer cruciaal zijn voor het milieu?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, we delen de grote bezorgdheid om de plasticvervuiling van onze rivieren en de zeeën terug te dringen. Gelukkig is dit iets wat maatschappelijk op de agenda staat. De projecten die de vzw Zero Plastic Rivers met De Vlaamse Waterweg opzet, zorgen ervoor dat de grotere fracties, de meest zichtbare vorm van plastic, worden verwijderd. Die grotere fracties worden trouwens nu al door de waterzuiveringsinstallaties verwijderd.

De initiatiefnemer van dit project heeft eerder al contact opgenomen met de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Er is ook overleg geweest met de Universiteit Antwerpen. Er zal trouwens in samenwerking met Zero Plastic Rivers een doctoraatsonderzoek worden uitgevoerd. In dat onderzoek worden alle plastic afvalstromen, zowel de grote fracties als de microplastics, in kaart gebracht. De beschikbare gegevens over de aanpak van de VMM om zwerfvuil met roosterreinigers, oppervlakkige ruimingen en dergelijke uit de waterlopen te verwijderen, zijn natuurlijk aan de Universiteit Antwerpen bezorgd. Er is recent geen terugkoppeling meer geweest, maar we hebben, zoals ik al heb gezegd, uiteraard hetzelfde doel.

De aangehaalde efficiëntie van 90 procent in Nederland is gebaseerd op de resultaten van een welbepaalde waterzuiveringsinstallatie waarin onderzoek wordt uitgevoerd naar technieken om deze specifieke stoffen te verwijderen. Het is dus zeker geen algemeen geldend verwijderingsrendement.

De VMM is niet op de hoogte van de details van het project van de Universiteit Gent. Ik kan niet inschatten hoe dit rendement zich verhoudt tot het te verwachten rendement na een optimalisatie van de waterzuiveringsinstallaties.

De plasticvervuiling van de rivieren zal door middel van verschillende initiatieven worden aangepakt. Naast een brongerichte aanpak, zullen ook maatregelen op de waterlopen en in de waterzuiveringsinstallaties nodig zijn. Daar wordt ook volop in geïnvesteerd.

De eerste pijler bestaat erin op grootschalige wijze in kaart te brengen wat de specifieke problematiek van de microplastics is. Hiertoe wordt een omvangrijke studie, getiteld 'Verspreiding, effecten en risico's van microplastics in het Vlaamse oppervlaktewater' voorbereid. Die studie zal in het vierde kwartaal van 2018 van start gaan. We zullen dit uiteraard afstemmen op het onderzoek van de Universiteit Antwerpen.

De studie van de VMM valt uiteen in verschillende onderdelen. Een eerste onderdeel behelst een literatuurstudie, een internationale benchmark en het opstellen van een meetprogramma. De concrete metingen zullen vanaf 2019 starten en zullen een jaar duren.

Deze data zullen ook worden gebruikt om het Water Emissions Inventory Support System-model (WEISS-model) uit te breiden. Dit model is met Europese steun ontwikkeld en wordt gebruikt om de blootstellings- en transportwegen van polluenten in kaart te brengen.

Een tweede pijler bestaat erin praktijkervaring op te doen met technieken om microplastics te verwijderen. Hiervoor wordt, onder meer in de waterzuiverings-installatie van Aquafin in Aartselaar, een fullscaleproject voor de verwijdering van micropolluenten als geneesmiddelenresten en microplastics voorbereid. Dit pro-ject zal worden begeleid door een begeleidingsgroep waarin ook een aantal kennisinstellingen zetelen. De Universiteit Antwerpen is momenteel nog niet bij deze begeleidingsgroep betrokken, maar we zullen de Universiteit Antwerpen uiteraard heel graag uitnodigen en we zullen haar expertise in die werkgroep introduceren.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Minister, u hebt de heer Beenders daarnet verteld dat hij uw antwoord had voorbereid. Heel het eerste gedeelte van dit antwoord is echter een opsomming van zaken die ik ook al had opgesomd en die we al kennen. Ik maak me een beetje ongerust, want ik krijg een beetje een déjà-vugevoel. Na lange en uitgebreide debatten hebben we twee jaar geleden een resolutie goedgekeurd. Ik herhaal graag dat dit over alle partijgrenzen heen is gebeurd. U hebt toen verklaard dat we echt het voortouw zouden nemen, dat we erin zouden vliegen, dat we initiatieven zouden nemen, dat we studies zouden uitvoeren, dat u met Aquafin rond de tafel zou zitten en dat u veel zou doen.

We zijn ondertussen ruim twee jaar later en ik hoor weer hetzelfde verhaal. Het zal gebeuren. We zullen het bekijken. We zullen het doen. We zullen de studie aanvatten en de metingen verrichten.

Er is al heel wat research naar deze problematiek gedaan. Er zijn studies uit het buitenland. Volgens u gaat het in Nederland slechts om één waterzuiverings-installatie, maar we kunnen nog een aantal landen aanhalen. Zo weten ze in Duitsland, bijvoorbeeld, heel duidelijk hoe ze het moeten aanpakken om tot 90 procent te komen. We hebben al heel wat literatuurinformatie daarover. Ik zal een naam aanhalen. Professor Janssen is hier al jaar en dag dagelijks mee bezig. Indien u overleg zou plegen, zou hij voor u een enorme ondersteuning kunnen vormen.

Minister, we krijgen twee jaar later weer hetzelfde verhaaltje te horen. We zullen het doen. We zullen ermee bezig zijn. Straks stellen mevrouw Meuleman en ik

nog vragen om uitleg waarop we waarschijnlijk weer hetzelfde antwoord zullen krijgen. We zijn bezig met een plan. We zullen het bekijken. Ondertussen stappen we allemaal in een plas en blijft het een beetje zoals het was. Aangezien we vandaag nog onvoldoende studiemateriaal hebben over de evolutie van microplastics en over de invloed op onze voeding, het milieu en onze kinderen, verliezen we elke dag tijd. Ik vind dat u daar nogal apathisch tegenover staat. U hebt gezegd dat u het zult bekijken en dat u het zult onderzoeken, maar dat blijft algemeen en subjectief. Er is een gebrek aan directheid. We stappen weer naar buiten met de belofte dat u ernaar zult kijken, maar ondertussen merken we dat in de twee jaar sinds het debat hier is gevoerd, bijzonder weinig vooruitgang, om niet te zeggen geen vooruitgang, is geboekt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mijnheer Vandenberghe, we kennen en delen natuurlijk uw bezorgdheid. Ik weet echter niet of Vlaanderen nu de grote trekker moet zijn op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek naar die microplastics. Het is natuurlijk geen Vlaams probleem, maar een probleem dat zich in heel de wereld stelt en waar wel degelijk onderzoek naar wordt verricht. We kunnen ongetwijfeld ons steentje bijdragen, maar ik heb niet de pretentie te denken dat wij daarover de bevrijdende wetenschappelijke onderzoeken zullen afleveren.

U hebt het gehad over de rol van de waterzuiveringsinstallaties in de verwijdering van microplastics. We weten dat dit een zeer dure aangelegenheid is. Het kan, maar het is duur om dit te doen. Als we het rioolwaterzuiveringsinstallaties hebben, hebben we het natuurlijk vooral over huishoudelijk afvalwater. Ik vraag me af of we met preventie niet verder kunnen geraken. De bronnen zijn redelijk bekend. Het gaat om de microplastics in tandpasta, shampoos enzovoort.

We weten dat bepaalde landen dit al verbieden via productnormering. Misschien is daar wel sneller winst te boeken dan door het aanpassen van al die rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's).

Wat Nederland doet om die microplastics te verwijderen, is vooral omgekeerde osmose, als ik het goed begrepen heb. Het is een proces dat zeer veel energie vreet. Het is een proces dat zeer duur is. Je moet altijd bekijken of het sop de kool waard is – dat is hier een gepaste uitdrukking. Als afvalwater namelijk zo ver gezuiverd wordt, heeft het bijna drinkwaterkwaliteit. Dat kan toch ook niet de bedoeling zijn van een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Ik vind de problematiek dus wat complexer dan de heer Vandenberghe voorstelt. Ik zou me kunnen voorstellen dat we via preventie, via het aanpassen van onze producten, wat helaas nog geen Vlaamse bevoegdheid is, meer winst kunnen boeken. Misschien moeten we daarvoor in de richting van Europa kijken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik kan de redenering van collega Vandaele helemaal niet volgen. Er beweegt inderdaad ontzettend veel nu. Het maatschappelijk draagvlak is enorm groot. Heel wat mensen zijn bijvoorbeeld bezig geweest met 'Mei plasticvrij', een bewustmakingscampagne die losstaat van de overheid maar heel wat teweeggebracht heeft. Er is nu ook de vzw Zero Plastic Rivers, die erin slaagt om universiteiten en bedrijven rond de tafel te brengen. Er is Fujitsu, dat aan de hand van artificiële intelligentie een project wil ontwikkelen om microplastics in het water op te sporen. Imec wil datamonitoring en camera's inzetten. Er zijn bedrijven die waterzuiveringsinstallaties willen ontwikkelen.

Wat innovatieve economie betreft, moet Vlaanderen mee op die kar springen als het iets wil betekenen. We moeten dit aangrijpen en niet de vraag stellen of we

dat wel moeten doen omdat het een Europees probleem is. Er is hier nu een markt voor. De pap wordt bijna in de mond gegeven, ook aan de overheid. Er zijn burgers en vzw's die sensibiliseren om op te ruimen enzovoort. Waar blijft de overheid? Wat een afwachtende houding nemen wij nu aan? We worden overal voorbijgestoken door mensen op het veld, door burgers, door bedrijven. Het blijft wachten op een afvalplan.

Minister, hoe zit het met dat afvalplan? Wanneer zal het klaar zijn? Zullen we het voortouw nemen in plaats van achter de feiten aan te hollen? Wanneer komt het afvalplan op de ministerraad?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, wij nemen geen afwachtende houding aan. We doen twee dingen. Ten eerste rusten we, net als in Nederland, één installatie uit en bekijken we de resultaten. We voeren ook een grondige studie uit. Daarnaast is preventie inderdaad belangrijk. Daarom voeren we inderdaad ook besprekingen binnen de Vlaamse Regering om zoveel mogelijk in te zetten op preventie.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Ik vind dat we in dit parlement niet arrogant mogen zijn. Ik verwijs naar een artikel in Knack, waarin professor Colin Janssens, een specialist, duidelijk zegt dat Vlaanderen te weinig inspanningen levert om microplastics uit het afvalwater te zuiveren. Wie zijn wij – ik wil dat alvast niet doen – om die experts tegen te spreken?

Collega Vandaele, u zegt dat het een dure aangelegenheid is. Dat is een kwestie van keuzes maken. In een beleid moeten keuzes gemaakt worden. Dan merk je wel dat de keuzes voor een gezond leefmilieu niet echt een prioriteit zijn bij jullie, dat voor jullie het sop de kool niet waard is. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Ik ben het ermee eens dat het verbieden van microplastics al een grote stap vooruit zou zijn. Het is niet louter een Vlaamse aangelegenheid, het is de verantwoordelijkheid van diverse ministers. Minister, het is aan u om op Vlaams niveau de nodige stappen te zetten, om die gesprekken aan te gaan en de dingen te doen die u kunt doen.

Na het stellen van deze vraag is het duidelijk dat dit voor de N-VA-fractie absoluut geen prioriteit is. We houden dat in het achterhoofd, dat voor andere zaken het sop de kool meer waard is. Verder worden wat de waterzuiveringsinstallaties en het gebruik van microplastics betreft, de adviezen, studies en kennis van specialisten naast zich neer gelegd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de ruimtelijke instrumenten in de strijd tegen baanwinkels
– 2220 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, dit is een thema waarover we hopelijk allen dezelfde mening toegedaan zijn, namelijk baanwinkels. Baanwinkels zijn een pest

op het vlak van mobiliteit, baanwinkels zijn een pest op het vlak van zichtbaarheid in een centrum, baanwinkels zijn een pest wanneer we kijken naar het winkellandschap. Persoonlijk ben ik geen fan van baanwinkels. U zult me daar ook nooit betrappen. Dat is een belofte.

Op 11 juni was ik bijzonder blij, want toen stelden Antwerpen, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen samen met enkele gemeenten een concreet actieplan voor om de overrompeling van baanwinkels langs onze steenwegen tegen te gaan. Dat is historisch. Dat is een eerste voluntaristische stap in het kader van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid dat we hier goedgekeurd hebben. Dankzij dat duodecreet met de tandem Schauvliege-Muyters – of Muyters-Schauvliege, zo u wil – krijgen lokale besturen de mogelijkheid om op hun grondgebied zones af te bakenen waar die lelijke baanwinkels verboden kunnen worden.

Het decreet verwijst voor de instrumenten naar de ruimtelijke ordening: via RUP's en verordeningen kunnen gemeenten een kernwinkelgebied maar dus ook winkelarme gebieden afbakenen. Er is dus een duidelijke wisselwerking tussen het ruimtelijkordeningsinstrumentarium enerzijds en de detailhandelsvisie anderzijds, die eerder behoort tot het beleidsdomein van de minister bevoegd voor de economie.

Het lijkt mij een goede zaak dat gemeenten grensoverschrijdend nadenken over hoe zij een kernversterkend handelsbeleid kunnen voeren. Het is goed dat Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant dat samen met de gemeenten doen. Een handelsbeleid stopt namelijk niet aan de gemeentegrenzen. Ik ben de bescheiden mening toegedaan dat een Vlaams kader noodzakelijk is. In 2011 lanceerde uw voorganger de omzendbrief RO 2011/01 – Afwegingskader voor grootschalige detailhandel. In het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) lees ik op bladzijde 59 bij de principes op Vlaams niveau enkele paragrafen over detailhandel: "Detailhandel moet zich maximaal ontwikkelen in stedelijke en dorpskernen. De kernwinkelgebieden kunnen via rendementsverhoging verder ontwikkelen. In de als winkelarm aangeduide gebieden volgt de detailhandel een uitdoofscenario op lange termijn. Ongewenste handelslinten worden vermeden."

Minister, ik wil u hierover de volgende vragen stellen.

Op welke wijze werd uw administratie betrokken bij dit project van de provincies en de uitwerking van het actieplan, gezien de duidelijke link met ruimtelijke ordening?

Is de omzendbrief uit 2011 in verband met grootschalige detailhandel nog steeds van toepassing, en in hoeverre strookt die met het actieplan zoals voorgesteld op 11 juni?

Op welke manier wordt dit aspect meegenomen in de verdere uitwerking van de strategische visie en de beleidskaders voor het nieuwe Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, onze bouwshift?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Ronse, het is een zeer zinvol initiatief van de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Ze hielden een conferentie met als titel 'Baanbrekend winkelen'. Er werden resultaten voorgesteld van een onderzoek dat een toekomstvisie formuleert over hoe steenwegen er in de toekomst kunnen uitzien. Er waren heel wat gemeenten, provincies, beleidsmakers en burgemeesters bij betrokken, maar ook retailers, ontwikkelaars en bedrijven.

Ik was verheugd dat er werd nagedacht en gediscussieerd over de volgende onderwerpen. Hoe kunnen we de steenwegen beter inrichten volgens de principes

van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen? Kan het juridisch aanbod verschoven worden? Hoe kunnen we voorkomen dat handelszaken systematisch wegtrekken uit het kernwinkelgebied? Hoe behouden we groen en open ruimte en het landschappelijk karakter langs een steenweg? Hoe vermijden we files? Hoe kunnen we de BRV-filosofie doortrekken?

Heel specifiek wat betreft de omzendbrief uit 2011 in verband met grootschalige detailhandel kan ik u meedelen dat deze nog steeds bestaat. Bij de laatste actualisatie werd ervoor gekozen om hem niet op te heffen. Er staan een aantal principes in die trouwens ook overeenkomen met het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Op de conferentie werd trouwens niet echt een actieplan voorgesteld. Het is wel een leidraad waar men zelf mee aan de slag kan gaan. Er werd een soort toekomstvisie voorgesteld, als voorbeeld, van twee steenwegen, de N10 en N70.

De toekomstvisie is een startpunt. Het zijn de provincies die zich concreet engageren om voor de afbakening van zones een juridisch kader uit te werken. Deze toekomstvisies volgen volgens mij de filosofie van het Witboek BRV alsook het decreet over het integraal handelsvestigingsbeleid waar u terecht naar verwijst. Dit decreet zorgt ervoor dat via stedenbouwkundige verordeningen of ruimtelijke uitvoeringsplannen gemeenten en provincies de mogelijkheid hebben om kernwinkelgebieden, winkelconcentraties en winkelarme gebieden aan te duiden. De studie van de N10 en de N70 gaat zelfs nog verder en duidt ook no-gozones aan, waar er dus geen baanwinkels kunnen komen.

U haalt in uw vraag de juiste passage aan in het Witboek BRV waar inderdaad naar het kleinhandelsvestigingsbeleid wordt verwezen. Er is niet in een specifieke uitwerking van die principes voorzien in het ontwerp dat er mogelijk aankomt omdat die specifieke visie al is uitgewerkt in de winkelnota 2.0 en in het decreet Kleinhandelsvestigingsbeleid. De opzet van het BRV is dat het BRV aanpasbaar en uitbreidbaar wordt via de beleidskaders. Het is niet omdat er geen specifiek beleidskader daarrond is, dat die principes niet doorwerken in dat witboek BRV en hopelijk ook in het ontwerpplan.

Er is ook het bovenlokale aspect. In overleg met gemeenten en provincies is een intergemeentelijke visie opgemaakt die nu concreet kan worden vertaald door wie daarvoor bevoegd is, onder andere met herbestemmingen. Anderzijds wordt er meer open ruimte vrijgemaakt, en is er aandacht voor groenblauwe dooradering. Ook dat klinkt ons als muziek in de oren.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik ben blij dat u helemaal mee bent in die lijn. Het is belangrijk dat we die lijn mee verankeren in wat we verder in het BRV zullen doen. Ik vermoed dat dat vandaag binnen de regering grondig en met enig voluntarisme wordt besproken.

Het zou niet slecht zijn als u ook de werkzaamheden van uw collega, minister Tommelein, nauw opvolgt want wij hebben in de vorige plenaire vergadering een decreet goedgekeurd rond de optimalisatie van de Codex Fiscaliteit waar men mogelijkheden heeft om voor vijf jaar vrijstelling te krijgen van de opcentiemen op onroerende voorheffing. Onze fractie vond dit een goed decreet, maar wij hebben gezegd dat we moeten opletten met één zaak, namelijk zonevreemde constructies, bijvoorbeeld baanwinkels. Het zou niet mogen dat wanneer een leegstaande baanwinkel of iets dergelijks opnieuw wordt benut en als baanwinkel wordt ingericht, de projectontwikkelaar of investeerder dan ook die vijf jaar vrijstelling van opcentiemen op onroerende voorheffing geniet. Dat gaat immers in tegen het beleid dat u uitrolt en waar wij achter staan, namelijk kernversterking en noem maar op, en het gaat ook in tegen het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid.

We hebben het decreet nu zo goedgekeurd, maar ik nodig u zeker uit om de komende maanden goed op te volgen wie die vrijstellingen krijgt. Als blijkt dat er Vlaamse fiscale steunmaatregelen gaan naar wie baanwinkels plaatst, dan zou het goed zijn dat u aan de bel trekt. Dan zult u de steun van onze fractie hebben om het decreet bij te sturen en te gaan naar een baanwinkelvrij Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb daar niet zoveel aan toe te voegen. Ik denk dat we op dezelfde lijn zitten en dat er tal van instrumenten van belang zijn. Het klopt natuurlijk dat ook fiscaliteit grote effecten heeft op de ruimtelijke ordening. Ook dat is iets wat goed opgevolgd en bekeken moet worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het onderzoek naar de recyclage van metalen drankverpakkingen
– 2250 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het invoeren van statiegeld
– 2261 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): In Vlaanderen recycleren we slechts 65,64 procent van onze metalen verpakkingen. Dat blijkt uit een onderzoek van Recover, een samenwerkingsverband dat meer en betere recyclage en minder zwerfvuil nastreeft. We zamelen in Vlaanderen ongeveer de helft van de metalen verpakkingen die op de markt worden gebracht, in via de pmd-zak. Een aanzienlijk deel van de metalen verpakkingen belandt in de restafvalzak, zwerfvuil of straatvuilnisbakken, waarna het in de afvalverbrandingsinstallatie terechtkomt. Uit de overgebleven verbrandingsassen kan men de waardevolle metalen recupereren voor verdere recyclage.

De studenten konden de hoeveelheid metalen verpakkingen in de bodemassen en de effectieve recyclagegraad bepalen. Het onderzoek gaf aan dat we in het beste geval slechts aan een recyclagegraad van 65,64 percent komen. Een derde van de metalen verpakkingen recycleren we dus niet.

In Vlaanderen spreken we nochtans vaak over meer dan 100 procent recyclage van metalen verpakkingen. Dit komt omdat we wettelijk gezien een bepaald deel van het schroot uit assen van verbrandingsinstallaties mogen meetellen, los van de vraag of dat schroot nu afkomstig is van verpakkingen of niet-verpakkingen. Zo mochten we bijvoorbeeld in 2015 18.933 ton metalen afkomstig uit het schroot van afvalverbrandingsinstallaties meetellen als gerecycleerd verpakkingsafval. In werkelijkheid bestaat dat tonnage slechts voor minder dan een vierde uit verpakkingsafval en recycleren we bijgevolg maar 65,64 percent van de metalen verpakkingen. Waar de overige metalen verpakkingen terechtkomen, is niet duidelijk.

Minister, welke conclusies trekt u uit het onderzoek? Hoe wilt u ervoor zorgen dat er meer afval in de pmd-zak belandt in plaats van in de restafvalzak, zwerfvuil- of straatvuilnisbakken? Zult u de manier van tellen aanpassen zodat schroot van niet-verpakkingen niet langer wordt meegeteld als gerecycleerd verpakkingsafval? Hoe wilt u ervoor zorgen dat er meer metalen verpakkingen worden gerecycleerd?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Vorige week verschenen er twee opmerkelijke persberichten met betrekking tot het debat voor het invoeren van statiegeld op blikjes en petflessen: 'Vlaanderen recycleert slechts twee derde van metalen verpakkingen' op 13 juni 2018 en 'Kiezers N-VA en Open Vld wél voor statiegeld gewonnen' op 14 juni 2018. In opdracht van Recover, een samenwerkingsverband dat meer en betere recyclage en minder zwerfvuil nastreeft, voerde de KU Leuven een onderzoek uit waaruit blijkt dat Vlaanderen slechts 65,64 procent van de metalen verpakkingen recycleert. Dit is niet het eerste onderzoek dat de Vlaamse recyclagemythe doet wankelen. Recover heeft aangekondigd dat er nog cijfers volgen over onze recyclage-inspanningen.

Het is duidelijk dat de hoge cijfers van Fost Plus, de organisatie die instaat voor de promotie, sortering en selectieve inzameling van huishoudelijk verpakkingsafval, die soms zelfs meer dan 100 procent bedroegen, geen goede basis vormen om beleid te voeren. Ook voor plastic flessen en flacons is sprake van een gigantische overschatting. Volgens Recycling Netwerk Benelux zamelen we geen 82,9 procent in, zoals Fost Plus beweert, maar maximaal 62,2 tot 66,3 procent. Dat is het cijfer gecorrigeerd met de 'freeriders', de buitenlandse aankopen, het aandeel vocht en vuil dat nog bij de flessen zit en het aandeel flessen dat in het restafval of bij het zwerfvuil belandt. Ook hier wordt dus meer dan een derde niet gerecycleerd.

Daarnaast bleek uit een peiling die tussen 30 mei en 7 juni 2018 werd uitgevoerd, dat 82 procent van de Belgen voorstander is van het invoeren van statiegeld. In de peiling van Test Aankoop vorig jaar was dit maar 66 procent. Op een jaar tijd is het draagvlak met bijna 16 procent gestegen.

De recente recyclagecijfers en peiling en de toetreding van meer dan de helft van de lokale besturen bij de statiegeldalliantie geven aan dat Vlaanderen het zwerfvuil meer dan beu is en er nood is aan structurele maatregelen die de problematiek echt aanpakken.

Minister, doorprikken deze gecorrigeerde cijfers volgens u de Vlaamse recyclagemythe? Zult u de manier waarop over onze recyclagecijfers moet worden gerapporteerd, aanpassen?

Kan OVAM niet de opdracht krijgen om op basis van haar sorteeranalyses en studies zoals die van de KU Leuven, de cijfers te verifiëren en te corrigeren?

De industrie heeft al tweemaal een plan zonder ambitie op tafel gelegd in de hoop uw verpakkingsplan te kunnen vervangen. Van statiegeld, de enige maatregel waarmee je ooit 90 procent recyclage van pet zou kunnen krijgen, is in hun plan geen sprake. Zult u, nu blijkt dat we slechts tweede derden van onze metalen verpakkingen en flessen en flacons inzamelen, toelaten dat er nog langer op de rem wordt gestaan?

Nu blijkt dat ook de meerderheid van de kiezers, ook van uw coalitiepartijen, voorstanders zijn van statiegeld, verwacht u een nieuwe houding in dit dossier?

Zult u iets doen aan de desinformatie alsof de Vlaming moet kiezen tussen de blauwe zak en statiegeld?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het is belangrijk te weten dat over de manier waarop gemeten wordt, regels zijn afgesproken op Europees niveau. Indien Vlaanderen dus een andere wijze zou hanteren, zijn onze cijfers niet meer

vergelijkbaar met die van andere Europese landen. Dergelijke cijfers moet men natuurlijk ook interpreteren. Wanneer een bepaald percentage wordt genoemd, dan klopt het dat daar een onderscheid moet worden gemaakt tussen wat werkelijk apart is ingezameld en wat via verbranding wordt meegeteld.

Bij afval en recyclage is het ook belangrijk om een evolutie te zien. Men kan dan zien welke schommeling er is in de tijd en of er verbetering merkbaar is.

In de gebruikte methode zitten inderdaad foutenmarges, maar dat is inherent aan de meetmethode. Een voorbeeld van die foutenmarge: verpakkingen die in het buitenland zijn aangekocht maar in België worden ingezameld, worden meegerekend met de in België gerecycleerde hoeveelheid. Omgekeerd zullen verpakkingen die in Vlaanderen op de markt worden gebracht maar in het buitenland worden ingezameld en gerecycleerd, niet worden meegerekend in de Belgische recyclagecijfers.

Het onderzoek zelf heb ik niet kunnen inkijken, ik heb het ook niet echt, maar het geeft zeker interessante inzichten. In aanloop van een nieuwe erkenning voor Fost Plus moeten we zeker kijken hoe we, ook wat de metalen verpakkingen betreft, een beter zicht kunnen krijgen op enerzijds de hoeveelheid verpakkingen die selectief wordt ingezameld en anderzijds de hoeveelheid die wordt gerecycleerd. Dit zal trouwens nodig zijn om de financiële verantwoordelijkheid die ik heb voorgesteld in het verpakkingsplan, correct te kunnen toewijzen.

De rapportering van recyclagecijfers wordt gecontroleerd door de Interregionale Verpakkingscommissie. Daarbij wordt nagegaan of de berekeningen verlopen volgens de vastgelegde meetmethode die is afgesproken binnen Europa.

De Europese doelstellingen uit de Verpakkingsrichtlijn en de daar gehanteerde berekeningsmethoden volstaan blijkbaar niet om een hoog gescheiden inzamelpercentage van metalen verpakkingen te garanderen. Daarom heb ik voorgesteld om de producentenverantwoordelijkheid te verhogen. Ik heb daartoe een verpakkingsplan ingediend bij de Vlaamse Regering dat op dit moment volop wordt besproken.

In het voorstel dat op de tafel ligt, staat ook geen tegenstelling tussen de uitbreiding van de blauwe zak en instrumenten als het statiegeld. Beide zitten in het voorstel. De uitbreiding van de blauwe zak is op dit moment verworven en zal zeker worden ingevoerd. Met verworven bedoel ik dat die uitbreiding al aan bod is gekomen in de Interregionale Verpakkingscommissie.

Ik stel trouwens vast dat de Europese Commissie zelf een ‘Plastic Strategy’ heeft uitgewerkt en een gelijkaardig voorstel op de tafel heeft gelegd. De verpakkingssector heeft er dus alle belang bij meer verpakkingen gescheiden in te zamelen. Talmen zal enkel negatief uitdraaien voor hen.

Ik wil vooral inzetten op het meer selectief inzamelen van metalen verpakkingen. Hierdoor kunnen deze verpakkingen op een meer kwalitatieve manier gerecycleerd worden dan wanneer ze uit de verbrandingsassen worden gerecupereerd. Om deze selectieve inzameling te bevorderen, heb ik de nodige voorstellen opgenomen in mijn verpakkingsplan.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, bent u ook van plan om verder onderzoek te stimuleren? Wanneer we effectief 65 procent van de blikjes recycleren, waar is dat andere derde dan naartoe? Dat is de vraag die de onderzoekers stellen. Dan kan misschien een deel naar het buitenland gaan, maar het

lijkt me toch onwaarschijnlijk dat een dergelijk groot percentage in het buitenland zou terechtkomen. Bent u van plan dat verder te laten onderzoeken?

Hebt u er zicht op wanneer het afvalplan zou kunnen landen? Staat het vrijdag opnieuw op de agenda van de Vlaamse Regering, of is het opnieuw uitgesteld? Is er al zicht op een doorbraak? Minister, ik ben het immers met u eens dat langer talmen alleen zorgt voor meer negatieve effecten. Europa duwt ook op het gaspedaal, ik denk dan ook dat we er belang bij hebben dat de Vlaamse Regering en de overheid de bedrijven een duwtje geven. We hebben in De Tijd de artikelen gelezen over de bedrijvenlobby. Er verschijnt ontzettend veel over afvalrecyclage en verpakkingsindustrie. We strijden eenzelfde strijd, maar ik zou graag van u weten of de landing in zicht is.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): We hebben dit debat al meermaals gevoerd. Ik heb nog een aantal concrete vragen, minister.

Het plan van de industrie dat we ook al in de plenaire vergadering hebben besproken, was onvoldoende. De minister-president heeft daar ook op gewezen. Minister, hebt u er een zicht op wanneer er een nieuw voorstel vanuit de industrie komt? Wanneer zullen wij dat kunnen inzien?

Minister, kunt u een concrete timing plaatsen op het verpakkingsplan waar u mee bezig bent? Kunnen we dat krijgen om te weten te komen wat er al is besproken zodat we daar een beter zicht op kunnen krijgen?

U zegt dat u nog een aantal inzichten moet verkrijgen over diverse zaken. Hoe zult u dat doen? Het is ook onze verantwoordelijkheid op het Vlaamse niveau om die foutenmarges te verkleinen, zodat we daar een beter beeld van kunnen hebben. Hoe zou u dat eventueel kunnen doen?

Bart Nevens (N-VA): Die studie is een voorafname. Er is nog geen volledig resultaat gekend. Ik heb begrepen dat die studie heeft plaatsgevonden bij Indaver. Daar merkt men dat in de assen van de verbrandingsoven bepaalde metalen aanwezig zijn die niet overeenstemmen met de cijfers van Fost Plus. Wanneer gaan we beschikken over meer transparante en duidelijke cijfers? Minister, ik hoop dat u dat meeneemt in het kader van de erkenning van Fost Plus. Misschien zou het goed zijn dat we al tussentijdse resultaten kennen van die erkenning, of van de stappen daarnaartoe.

Fost Plus hanteert cijfers die rekening houden met metalen die men achteraf terugvindt in de verbrandingsassen van een oven. Dat lijkt niet correct ten aanzien van de cijfers die we verwachten in het kader van hun opdracht om verpakkingsafval en vooral metaal in te zamelen en bij hun inzamelcijfers te tellen. Dan kom je aan percentages die niet stroken met de realiteit. We hebben dringend nood aan transparantie bij Fost Plus. Ik hoop dat we in het kader van die erkenning eindelijk de juiste cijfers kunnen krijgen, en dat we ook een tussentijdse stand van zaken krijgen in verband met die erkenning.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We zijn volop bezig met de bespreking in de regering. Ik kan daar geen timing op kleven. Ik heb ook geen weet van een nieuw of bijkomend voorstel van de industrie.

De vraag over de cijfers heb ik niet zo goed begrepen. Kunnen er nog cijfers worden overgemaakt? Ik denk dat alle cijfers die wij ter beschikking hebben, gerust kunnen worden overgemaakt.

Hoe zit het met de erkenning van Fost Plus? Dat is volop in bespreking. De bedoeling is dat dat tegen het einde van het jaar klaar is, collega Nevens.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Minister, in de plenaire vergadering van twee weken geleden zeiden diverse fracties dat het plan van de industrie … De discussie ging over het feit dat het eerste voorstel vooraf was gelekt in de pers. Minister-president Bourgeois zei duidelijk dat er intussen al een tweede voorstel binnen is van de industrie met scherpere voorstellen omdat de eerste niet scherp genoeg waren.

Minister, ik ben een beetje verwonderd dat u dat niet weet, maar misschien kunt u het eens natrekken.

De voorzitter: Dit afvalverhaal zal zeker nog een vervolg kennen.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.